

Inbreng EZK, SZW en FIN t.a.v. Routekaart 2.0 – 1 december 2020

Proces

- **Deze routekaart biedt geen perspectief.** Mensen zijn op zoek naar duidelijkheid en perspectief omtrent het afschalen van maatregelen. Een routekaart publiceren voor opschaling doet exact het tegenovergestelde.
- **We vinden het onverstandig de routekaart nu aan de Kamer te sturen.** En zeker niet als dit concept niet grondig en fundamenteel wordt herzien. Ons inziens zouden we een nieuwe routekaart pas aan de TK moeten sturen, zodra we echt zicht hebben op wanneer we in waakzaam kunnen komen en een nieuwe routekaart dus nodig is. Op dit moment verwachten we dat het vooral zorgt voor onrust in de Tweede Kamer, maar zeker ook bij sociale partners en relevante branches. Tot dusverre zijn we nog met sectoren in gesprek (aangemoedigd door het kabinet, bijvoorbeeld over fieldlabs), maar met deze routekaart waarin perspectief voor sommige groepen de kop in wordt gedrukt (omdat het eindbeeld geen rendabel business model is), wordt dit onmogelijk. Het risico is groot dat dit een einde maakt aan de constructieve samenwerking met sectoren. Ook zal dit niet leiden tot politieke rust, maar eerder tot politieke onrust.

Inhoud algemeen

- **Verzwarend van de routekaart zonder fundamentele discussie over nut en noodzaak is niet uitlegbaar:** De maatregelen worden op alle risiconiveaus verzwaard, zonder onderbouwing van nut en noodzaak. De fundamentele discussie over de aannahme dat de routekaart te licht was op niveaus waakzaam en zorgelijk wordt overgeslagen. Deze willen wij wel graag voeren. We lezen het niet in OMT-adviezen, in tegenstelling tot drie andere oorzaken:
 - Naleving was onvoldoende, en er werd niet gehandhaafd. Daar is in de afgelopen periode met sectoren veel aandacht voor geweest.
 - Ontijdigheid van ingrijpen, vanwege onduidelijkheid over landelijke vs regionale aanpak
 - Testcapaciteit en BCO waren niet op volledige sterkte in september, waardoor we het zicht op het virus kwijt zijn geraakt.
- **Vanuit die analyse is het pijnlijk dat ondernemers, maar zeker ook de gewone burger hiervan nogmaals de gevolgen moeten ondervinden, omdat naleving, handhaving, testbeleid en BCO in de zomer onvoldoende op orde waren.**
- **Aanscherping van inschaling en de aanscherping van maatregelen moet in samenhang worden gezien:** We zien aanscherpingen tussen waakzaam en zorgelijk (#besmettingen van 50 naar 35, IC van 10 naar 3, ziekenhuisopnames van 40 naar 12). En er wordt gesproken over een mogelijke aanscherping in de regel wanneer landelijk wordt opgeschaald (van 3 regio's in ernstig naar mogelijk 1 regio). Dat zijn zeer zware aanscherpingen, die niet los kunnen worden gezien van de verzwarend van de maatregelen in de niveaus waakzaam en zorgelijk. De combinatie is nu wat ons betreft teveel van het goede.
- **Onderbouwing van het effect van aangescherpte maatregelen op de R ontbreekt.** De routekaart moet duidelijk zijn in wat de maatregelen voor effect kunnen hebben op de R-waarde. Het moet dus een logische kaart zijn en geen uitruil. Hierbij zou ook rekenschap gegeven moeten worden van de les dat waterbedeffecten steeds relevanter worden, naarmate naleving van (basis)maatregelen verslechtert. Het eerder sluiten van sector A vergroot de drukte op andere plaatsen. Eerder in de escalatieladder grijpen naar ingrijpende maatregelen als algehele sluiting van sectoren werkt mettertijd steeds vaker contraproductief.
- **De balans in aanscherpingen is zoek, aandacht voor handhaving en het beter isoleren van kwetsbaren ontbreekt:** Er wordt gekozen voor meer en strengere regels ten aanzien van het economisch verkeer en het samenleving zijn. Er kan meer aandacht worden gegeven aan het isoleren van kwetsbaren, zodat de zorg wordt ontlast en in andere delen van de samenleving meer lucht ontstaat. Daarnaast zouden wij graag meer aandacht zien voor handhaving. Op twee plekken waar handhaving in de routekaart voorkwam (bijvoorbeeld 'Prioriteren van handhavingscapaciteit op naleving van basisregels') is dit juist weggehaald uit de routekaart.
- **De routekaart houdt geen rekening met ontwikkelingen op het gebied van het vaccineren en testen:** De komende maanden is er meer testcapaciteit en zal een gedeelte van de bevolking zijn gevaccineerd. Uit de routekaart volgt niet wat een vaccinatiegraad betekent voor

het niveau van restricties, en behoeft te zijner tijd dus een update. Zodra we landelijk het niveau waakzaam bereiken (niet eerder dan februari aldus RIVM) zijn we al een stuk verder met vaccinaties. Er is dus een gerede kans dat deze routekaart in deze vorm in het geheel niet benut zal worden. Waarom dit nu moet worden gepubliceerd is ook in dit licht onduidelijk.

- **Presenteer de routekaart als menukaart (of gebruik de routekaart echt als routekaart):** We dreigen de routekaart opnieuw als routekaart te presenteren, maar als menukaart te gebruiken. Vrijwel consequent staan maatregelen die bij een bepaald inschalingsniveau horen opgenomen onder 'te overwegen' in het niveau daaronder. Daarnaast wordt het niveau 'zeer ernstig' nu geheel open gelaten. Het is hiermee al een menukaart. De ervaring bij de vorige routekaart is ook dat het politiek wenselijk is om maatregelen uit de routekaart te selecteren of maatregelen te treffen die niet in de routekaart zitten (dus te gebruiken als een menukaart).

Concrete, meer specifieke punten

- Het maximum van **100 personen voor evenementen in niveau waakzaam** (en bij hogere inschalingsniveaus nog lager; 50/30), maar ook in publieke binnenruimten is ons inziens buiten proportie en zal heel hard aankomen bij de evenementensector:
 - Het perspectief ontbreekt als ook voor locaties met een normale capaciteit van tientallen duizenden mensen een max van 100 gaat gelden. Daarmee ontbreekt een reëel business model voor een groot deel van de sector (inclusief partijen in de keten)
 - Ook testevents verliezen hiermee hun nut.
 - We kennen bovendien geen aanwijzingen van besmettingshaarden onder evenementen die in de zomer zijn gehouden.
 - In plaats daarvan stellen we voor om het aantal personen te maximeren o.b.v. oppervlakte en de mogelijkheden om 1,5m afstand te bewaren.
- Vanaf niveau ernstig is een gehele/gedeeltelijke sluiting van de **detailhandel** (zal betekenen: (delen van) niet-essentiële detailhandel) opgenomen. Het sluiten van detailhandel heeft majeure impact op de economie. Bovendien zal de sluiting van niet-essentiële detailhandel om 20:00 vanaf het niveau waakzaam leiden tot extra drukte in winkels gezien de kortere openingstijden. Daarmee contraproductief.
- Bij thuisbezoek is er nu sprake van een verlichting in niveau ernstig. Dit was max. 3 personen thuis en wordt nu 4 personen thuis. Dit is lastig uit te leggen.
- Ten aanzien van de **horeca**:
 - Er is de afgelopen weken intensief samengewerkt tussen verschillende departementen in aanloop naar de OMT-adviesaanvraag. We hadden in dat kader ook graag in gezamenlijkheid tot een voorstel voor de routekaart gekomen.
 - Voetnoot twee op pagina 2 geeft een aantal voorwaarden op basis waarvan de horeca open mag. Een van de voorwaarden is (5) verbod op buitenterrassen. Welk effect dit heeft op de r-waarde?
- Het beperken van de groepsgrootte in waakzaam tot 8 personen (binnen en buiten) spoort niet met het buiten sporten in groepen. Het is ons inziens niet wenselijk om in niveau waakzaam ook met max 8 mensen buiten te sporten. In de routekaart staat nu wel dat sportbeoefening is toegestaan, maar graag verduidelijking hiervan.
- In niveau zeer ernstig wordt gesproken over verdere beperking openingstijden binnen sportclubs (incl zwembaden, fitnessclubs en sauna's). In de voorgaande fases zien we geen beperkingen. Wat betekent dit?
- Thuiswerken is opgenomen als basisregel, maar die zien we graag weer terug op de routekaart.
 - Het opnemen van thuiswerken als basismaatregel lijkt uit te sluiten dat we in enig risiconiveau weer (gedeeltelijk) naar kantoor kunnen, of dat het thuiswerkadvies ruimte laat voor bijvoorbeeld teamsessies of opleidingsdagen.
 - Daarmee geven we thuiswerkende werknemers geen enkel perspectief.
 - Langdurig thuiswerken zoals we dat nu doen heeft echter negatieve effecten op de mentale en fysieke gezondheid van mensen. Die risico's voor de gezondheid van thuiswerkenden lijken niet meegewogen. We verwachten dat het draagvlak voor thuiswerken ook steeds minder zal worden naarmate er nog langer moet worden thuisgewerkt: het is niet goed vol te houden voor mensen om zo lang achter elkaar alleen maar thuis te werken. Het uitbliven van perspectief werkt contraproductief in de naleving van dit advies.

- Het ligt voor de hand dat extra inspanningen van de overheid worden gevraagd om te ondersteunen bij thuiswerken, en om meer te differentiëren naar risiconiveau. Ook zijn er meerdere onduidelijkheden. Een selectie:
 - Tav **onderwijs**: Op niveau zeer ernstig is nu opgenomen: 'beperken van fysiek onderwijs en overgaan op digitaal onderwijs'. Wat moet dit concreet voorstellen? De impact is in potentie enorm. Ons inziens is dit echt onwenselijk. En als er iets op onderwijs gebeurt, dan altijd onderscheid maken tussen po/vo/mb/hbo/wo. Maatregelen voor het voortgezet onderwijs zijn niet noodzakelijkerwijs toepasbaar op het primair onderwijs.
 - Tav **contactberoepen**: vanaf zeer ernstig: 'verdere beperking contactberoepen'. Wat betekent dit concreet? En wat maakt dat dit nu wel in de routekaart staat bij zeer ernstig, terwijl we deze groep nu helemaal ontzien?
 - Tav **evenementen**: vanaf ernstig zijn alle evenementen verboden, maar vanaf zeer ernstig worden de mogelijkheden verder beperkt. Dit lijkt onmogelijk.
 - Tav **alcohol**: vanaf ernstig een verbod op verkoop van alcohol tussen 21-6u, maar vanaf zeer ernstig wordt dit verder beperkt. Betekent dit een drooglegging?

Inschalingssystematiek

- Aan de nieuwe inschalingssystematiek zijn nieuwe indicatoren toegevoegd. Er is echter niet bij uitgelegd waarom er voor deze nieuwe indicatoren gekozen is. De al bestaande indicatoren worden bovendien aangepast naar waarden waar de uitleg ook voor ontbreekt. De volgende zaken vallen ons op:
 - Niveau zorgelijk is aangepast naar beneden > 35 positieve tests op 100.000 testen per week, waar dit eerder 50 was. Dit heeft nooit in het DOC voorgelegen.
 - Hoe de de-escalatie vorm moet krijgen is volledig onduidelijk. Er wordt nu getracht dit op twee slides uit te leggen, dat is onvoldoende. De onduidelijkheid bestaat onder meer door verschil tussen 'verschieten van kleur' (afschaling van een regio) versus het afschalen in maatregelen (dat doen we landelijk).
 - Waarom wordt de R-waarde niet centraal gesteld in de op- en afschaling i.p.v. besmettingen? Het is ons niet duidelijk wat de exacte sturingsvariabelen zijn en hoe factoren in samenhang worden gewogen.
 - In januari beginnen we met vaccineren en wordt het testbeleid verder uitgebreid; dat is niet meegenomen in deze inschalingssystematiek. Door meer te testen zullen ook meer besmettingen worden opgespoord bij een zelfde virologisch beeld.
 - Percentage positieve tests wordt niet (meer) meegenomen in contextindicatoren, maar is wel belangrijk.
 - Vraag is welke rol aselecte steekproeven kunnen spelen bij de inschalingssystematiek: steekproeven geven een representatief beeld van het werkelijk aandeel besmette personen in een regio of sector (dus beeld wordt niet verstoord door testcapaciteit of testbereidheid).